

Cum impulsionăm agenda de
reformă?

Status quo

- **Performanțe economice modeste și lipsa procesului de convergență la nivelul țărilor din regiune.**
- **Încetinirea creșterii economice și erodarea potențialului de creștere economică** (5% în 2000-2010 și 3% în 2011-2020).
- **Competitivitatea și productivitatea reduse** – sofisticare tehnologică infimă a firmelor și valoare adăugată limitată.
 - Cea mai mică pondere a exporturilor în PIB din regiune
- **Creșterea lentă a veniturilor** – carențele sistemului de creștere economică.
- **Oamenii consumă mai mult decât câștigă** – deficite mari ale ciclului de viață – presiuni majore pe sistemul de protecție socială.
- **Prevalența sporită a economiei informale:** pierderi anuale de circa 15 miliarde MDL la buget.

Perspective economice neclare

- **Încetinirea ritmurilor de creștere economică**
 - Îmbătrânirea demografică, migrația și erodarea capitalului uman
 - Ratarea concurenței pentru investiții străine directe
 - Acutizarea dezechilibrelor macroeconomice: deficit bugetar, deficit comercial, deficit de cont curent.
- **Vulnerabilitatea sporită la șocuri exogene**
 - Dependența de importuri și inflație importată
 - Dependența energetică
 - Expunerea la riscurile climatice

**Necesitatea stringentă de reforme
sistemice!**

De ce reformele, în mod tradițional, derulează lent în Republica Moldova?

$$\text{Ritmul reformelor} = \frac{\text{capacitatea de a face reforme}}{\text{rezistența pentru reforme}} * \text{vointa politica}$$

Problema #1. Capacitatea de reforme < rezistența pentru reforme

- Cauza: Necunoașterea detaliată a sistemului de către cei pro-reformă vs rezistența opusă de cei care cunosc foarte bine cum funcționează sistemul.
- Efect -> Deturnarea agendei de reforme prin alimentarea sentimentului de urgență recurentă (sentimentul de pompier) creat deseori însuși de sistem.
- Efect -> Propagarea inerției sistemice de către cei care opun rezistență.
- Efect -> Convingerea de reformă sistemică se transformă gradual în convingerea că sistemul e OK, iar problema este în altă parte (ex: subfinanțarea, sectorul privat sau... mentalitatea 😊).
- Efect -> Reforme cosmetice (menite să îmbunătățească sistemul și nu să-l schimbe din temelii) sau adresări ad-hoc la Ministerul Finanțelor pentru finanțare.

De ce reformele, în mod tradițional, derulează lent în Republica Moldova?

$$\text{Ritmul reformelor} = \frac{\text{capacitatea de a face reforme}}{\text{rezistența pentru reforme}} * \text{vointa politica}$$

Problema #2. Voința politică insuficientă sau lipsă

- Cauza: Avalanșa de șocuri externe cu costuri politice mari
- Efect -> Miopie politică: reticența pentru reforme cu efecte pe termen lung (reforma administrației locale) în favoarea celor cu efecte pe termen scurt.
- Efect -> Reticiența pentru reforme nepopulare (ex: privatizări, ajustarea tarifelor reglementate sau restructurări de instituții).
- Efect -> Alimentarea problemei #1.

Cum impulsionăm reformele sistemice?

- Sporirea atractivității serviciului public (salarii, meritocrație, încurajarea inițiativei individuale).
- Accentuarea mandatului politic pentru implementarea reformelor (funcția de ministru este una politică și nu tehnocrată).
- Agenda de reforme trebuie să fie condusă de Guvern, iar Parlamentul trebuie să acorde tot suportul politic necesar.
- Comunicare intensă (zilnică) cu publicul larg.
- Prioritizarea reformelor sistemice (aceasta presupune în primul rând capacitatea de a deprioritiza alte dosare/direcții de activitate).

Vă mulțumesc pentru atenție